

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3Co/122/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0021203137
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Tutko
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2024:0021203137.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Tutka a sudcov JUDr. Ľuboša Kunaya a Mgr. Angeliky Sopoligovej v spore žalobcu A. B., bytom v C. D. XXX, zastúpeného Vašiv & Partners s.r.o., so sídlom v Košiciach, Murgašova č. 3 proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra SR, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, o zaplatenie 4.236,65 eura s prísl., o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Michalovce zo dňa 15.2.2023 č.k. 7C/94/2022-175 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania.

Žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v celom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 2.660,00 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 76,70 %.

2. Týmto rozsudkom rozhodol súd prvej inštancie o peňažnom nároku žalobcu titulom nemajetkovej ujmy.

3. Pri rozhodovaní vychádzal súd prvej inštancie zo zistenia, že žalobca vykonáva ako príslušník Hasičského a záchranného zboru štátnu službu v služobnom čase, ktorou rozsah je v rozpore s právnymi predpismi, ktorými je Slovenská republika viazaná.

4. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru zavedený na výkon štátnej služby v Michalovciach a štátnu službu vykonáva v zmenovej službe, t.j. v službe s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom.

5. Podľa vzoru poriadku výkonu zmenovej služby, ktorý tvorí prílohu č. 2 a č. 3 Pokynu pripadá zo zmeny trvajúcej 24 hodín na výkon služby 16,5 hodín a na výkon služobnej pohotovosti 7,5 hodín. V priebehu celej zmenovej služby je žalobca povinný zdržiavať sa fyzicky v mieste výkonu štátnej služby a v prípade potreby musí byť pripravený bezodkladne plniť úlohy Hasičského a záchranného zboru. Po odpracovaní 24-hodinovej zmeny nasleduje 48 hodín odpočinku. Takýmto spôsobom sa striedajú tri hasičské zmeny.

6. Ďalej vychádzal zo zistenia, že po týždni, v ktorom žalobca odpracuje tri 24-hodinové zmeny, teda spolu 75 hodín týždenne nasledujú dva týždne, počas ktorých odpracuje dve 24-hodinové zmeny, teda spolu 48 hodín týždenne. Priemerne tak žalobca odpracuje týždenne 56 hodín (75 h + 48 h / 3 = 56 h), teda osem hodín nad limit stanovený právom Európskej únie. Pri priemernom počte týždňov v roku (52,179) to predstavuje 417,4 hodín odpracovaných nad limit ročne.

7. Žalobca odslúžil v jednotlivých mesiacoch obdobia február 2018 až január 2021, aká bola príslušná časť jeho služobného platu za jednotlivé mesiace a rozhodné obdobia, aká náhrada mu bola žalovanou vyplatená za jednu hodinu pracovnej pohotovosti na pracovisku, aký doplatok k už zaplatenej náhrady za jednu hodinu pracovnej pohotovosti na pracovisku požaduje a aká je celková žalobcom požadovaná náhrada škody za jednotlivé mesiace rozhodného obdobia. Žalobca uplatnil požadovanú výšku náhrady škody v sume 4.236,65 eura.

8. Na základe uvedených zistení a po vykonanom dokazovaní dospel súd k záveru, že nárok žalobcu je čiastočne dôvodný, a to vzhľadom na žalovanou vznesenú námietku premlčania.

9. V okolnostiach prípadu nie je medzi stranami sporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR, vykonáva stálu štátu službu v Michalovciach. Žalobcovi sú nerovnomerne rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16 resp. 16,5 hodinovú riadnu službu v služobný deň nadväzuje určená 8 resp. 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Služobné pohotovosti sú určované na čas nočných hodín. V prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť za prácu nadčas. Hasiči teda strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny - prvá, druhá a tretia zmena, každý tretí deň odslúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín a následne majú dva dni voľna.

10. Počet odpracovaných hodín, čo sa týka rozsahu služobného času a rozsahu služobnej pohotovosti u žalobcu, nebol medzi stranami sporný. Z výplatných pásov (č. l. 5 - 24) a podľa prehľadu a rozsahu nariadených pracovných pohotovostí mal súd za osvedčené, že od februára 2018 do januára 2021 odpracoval 1 960,33 hodín nad právom únie povolený týždenný limit služobného času, teda v okolnostiach prípadu žalobca vyše troch rokov pracuje v priemere 56 hodín týždenne, a tak odpracuje každý týždeň 8 hodín nad limit stanovený a povolený právom Únie, čo pri priemernom počte týždňov 52,179 je to 417,4 hodín do roka, a teda za posledné tri roky to predstavuje 1 960,33 odpracovaných hodín nad právom Únie povolený týždenný limit služobného času.

11. K žalovanou vznesenej námietke nedostatku právomoci rozhodovania súdu tunajší súd vyjadruje presvedčenie, že nárok žalobcu tak, ako ho skutkovo vymedzil, nemôže v slovenskom právnom systéme prejednať a rozhodnúť žiaden iný orgán ako všeobecný súd. Pri tomto konštatovaní vychádzal súd z ustanovenia § 3 C.s.p. a z názorov (úvah) prezentovaných už spomínaným Ústavom medzinárodných vzťahov a aproximácie práva (Právnická fakulta UK Bratislava, odseky 19 - 21). Bolo nepochybné a zo strany žalobcu ako pána sporu opakovane zdôraznené, že neuplatňuje mzdový nárok, ale nárok na náhradu škody, ktorá mu mala vzniknúť porušením únieového práva. Jedine všeobecný súd je v zmysle ustanovenia § 3 C.s.p. oprávnený (a povinný) rozhodnúť o tom, či bola jednotlivcovi spôsobená škoda nesprávnym prebratím práva Európskej únie, jeho nerešpektovaním a v akej výške.

12. V slovenskom právnom poriadku vyplýva slovenským súdom povinnosť dodržiavať komunitárne právo z Článku 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na základe ktorého sú sudcovia pri rozhodovaní viazaní aj medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2, t.j. Zmluvou o Európskej únii, Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva, aj ostatnými prameňmi primárneho práva Európskej únie. Okrem toho § 2 ods. 1 zákona č. 416/2004 Z.z. o Úradnom vestníku Európskej únie ustanovuje nevyvrátiteľnú právnu domnienku znalosti právne záväzných aktov, ktoré boli v tomto úradnom vestníku uverejnené. Na predchádzajúce ustanovenia nakoniec nadväzoval aj § 121 O.s.p., ktorý zbavoval povinnosti dokazovať právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie a v súčasnosti je to Civilný sporový poriadok vo svojom ustanovení § 186 ods. 1.

13. Podľa ustanovenia § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. („Zákon“) služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

14. Podľa ustanovenia § 85 ods. 2 Zákona služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

15. Podľa ustanovenia § 86 ods. 1 a 2 Zákona služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich

mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby aj na ňu bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

16. Podľa ustanovenia § 91 ods. 1 Zákona štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času.

17. Podľa ustanovenia § 91 ods. 3 Zákona v kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

18. Ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 2 nariadená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada a) 50 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste vykonávania jeho štátnej služby, a 100 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja, b) 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste jeho pobytu alebo na inom dohodnutom mieste, a 25 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja, c) 5 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú s možnosťou použitia mobilných prostriedkov spojenia, a 10 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja.

19. Podľa ustanovenia § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo je vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

20. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

21. K žalovaným namietanej aplikácii Smernice na daný prípad súd, okrem už uvedeného, uvádza, že výklad pôsobnosti jej aplikácie žalovanou je nesprávny, keď čl. 1 ods. 3 Smernice odkazuje na pozitívne vymedzenie čl. 2 smernice 89/392/EHS, negatívne vymedzenie upravuje výslovne („táto smernica sa nevzťahuje na námorníkov definovaných v smernici 1999/63/ES bez toho, aby bol dotknutý článok 2 ods. 8 tejto smernice“). ESD v rozsudku Fuß uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči (ako tvrdí v rámci svojej procesnej obrany žalovaná, resp. že na hasičov smernica nevzťahuje), keď v bode 33. konštatuje, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i. C-397/01 až 103/01, s. I-8835, body 98. a 100., ako aj Fuß, už citovaný, body 33. až 35. a 38.).

22. Žalovaný v konaní namietal nedostatok pasívnej vecnej legitímácie Slovenskej republiky. Akcentujúc vyššie a doteraz uvedené súd konštatuje, že o pasívnej legitímácii Slovenskej republiky ako členského štátu zodpovedného za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečovanie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie v tomto konaní nemal pochybnosti. Na tom by nič nemenila ani prípadná možnosť žalobcu domáhať sa škody aj priamo od svojho (verejnoprávneho zamestnávateľa) ako porušiteľa záväznej smernice Európskej únie s priamymi účinkami, ktorou možnosťou sa však súd nezaoberal, keď ani taký záver by nemohol vylúčiť zodpovednosť členského štátu. Rozsudok vo veci Fuß dáva v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času právo poškodenému domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu (bod 45., 46. a 61. Rozsudku Fuß).

23. Ďalej považuje súd za potrebné ozrejmiť, že napriek veľkému počtu písomných vyjadrení a ich rozsahu, odhliadnuc od právnej kvalifikácie žalobcom uplatneného nároku (ktorá je úlohou súdu), medzi stranami sporu bolo sporné to, či u žalobcu došlo k porušeniu práva Európskej únie Slovenskou republikou v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice EÚ 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, konkrétne, či do zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbere sa premietli ustanovenia Smernice č. 2003/88/ES, čl. 6 písm. b) o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičova či sa doň premietnuť mali.

24. Súd podľa podkladov predložených žalobcom, žalobca odpracoval spolu 1 960,33 hodín služobnej pohotovosti nezapočítaných do fondu pracovného času. Skutočnosť, že žalobcovi bola za uvedené obdobia vyplatená peňažná náhrada 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu v zmysle § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. nie je medzi stranami sporná.

25. Z ustanovenia § 85 zákona č. 315/2001 Z.z. (podľa ktorého služobným časom príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom „Služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne), z ustanovenia § 92 tohto zákona (podľa ktorého Služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni) vyplýva, že služobná pohotovosť podľa Zákona o hasičskom zbere sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže „bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase“. Vzhľadom na uvedené sa súd stotožňuje s názorom žalobcu, že služobná pohotovosť nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Ustanovenie § 122 zákona č. 315/2001 Z.z. potom upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, „takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas“ (ods. 2) a § 91 ods. 1 zákona tiež uvádza, že „štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2“. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 zákona o hasičskom zbere výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods.5 ustanovenia § 103 v spojení s ustanovením § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.).

26. Z uvedeného možno logicky vyvodiť záver, že smernica 2003/88 ES nebola správne prebratá. Žalobca ako príslušník Hasičského záchranného zboru Slovenskej republiky spadajúceho pod Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky má smernicou garantované právo na 48 hodinový pracovný čas. V stálej štátnej službe ako hasič v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora ,nepochybne odpracoval v rokoch 2018 až 2021 priemerný týždenný pracovný čas presahujúci týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, na základe čoho súd uzavrel, že sa môže dovoliť práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia proti Slovenskej republike.

27. Podmienky uplatnenia nároku na náhradu škody v nadväznosti na uvedené nemožno pre daný prípad vzťahovať z § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka a ani zo zákona č. 514/2003 Z. z., ale sú dané v zmysle stabilizovanej judikatúry Európskeho súdneho dvora (C - 429/09, Fuß, C - 118/08 TransportesUrbanos y Servicios Generales) - 1. cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť.

28. Vzhľadom na to súd pri stanovení sumy náhrady za zásah žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život prihliadal na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla a nevyhnutne aj na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu a v neposlednom rade medze svojej úvahy stanovil súd tiež v porovnaní s náhradou nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecne súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka (súd pri stanovovaní kritérií dáva do pozornosti bod 95. Rozsudku Fuß).

29. Žalobca sa podanou žalobou domáha nároku, ktorým si uplatňuje nemajetkovú ujmu vo výške 4 236,65 eur. Tento nárok žalobcu pozostáva z ďalších nárokov za obdobie od 02/2018 - 1/2021. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného súd dospel k záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za mesiac február 2018 - jún 2018 je premlčaný, nakoľko trojročná premlčacia doba na podanie žaloby sa odvíja od splatnosti mzdy za jednotlivé mesiace rozhodného obdobia 02/2018 - 1/2021. Vzhľadom na skutočnosť, že mzda za jednotlivé mesiace bola splatná vždy k 10. dňu nasledujúceho mesiaca, čo je zrejmé aj z pripojeného rozsudku Krajského súdu sp. zn. 9Co/1/2019 na č. I. 43 spisu súd dospel k záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za mesiace 02/2018 až 06/2018 je premlčaný, nakoľko trojročná premlčacia doba na podanie žaloby u tohto nároku uplynula 10.7.2018, pričom žaloba bola súdu doručená až 12.7.2018. Nakoľko z vykonaného dokazovania nepochybne vyplynulo, že žalobca vyčíslil peňažnú náhradu za mesiace 02/2018 - 06/2018 v celkovej sume 493,41 eur na č. I. 42 spisu z uvedeného dôvodu súd časť uplatneného nároku vo výške 493,41 eur zamietol z dôvodu premlčania tohto nároku. Pri premlčaní nároku súd poukazuje na skôr uvedený rozsudok Krajského súdu v Košiciach.

30. Súd mal za to, že žalobca bol na jednej strane ukrátený o čas odpočinku, čas, ktorý by mohol tráviť s rodinou, resp. budovaním iných vzťahov, psychicky i fyzicky by regeneroval, keď tento trávil nad rámec stanovený Smernicou v práci, a to v dôsledku nezarátania pracovnej pohotovosti vykonávanej v noci do pracovného času, čo samo o sebe je podľa Rozsudku Fuß zásahom závažným. Žalobca pravidelne pred podaním žaloby pracoval nad rámec maximálneho týždenného pracovného času stanoveného smernicou a nepochybne strávil na pracovisku „viac času ako mal“. Ak by sa čas strávený na pracovisku celý zarátal do pracovného času žalobcu, žalobca by mohol a musel stráviť na pracovisku reálne menší čas. Zároveň súd prihliadol na pomerne dlhodobé trvanie takého protiprávneho stavu. Súd teda považoval za primeranú sumu 2.660,00 eur, berúc vo významnej miere do úvahy i skutočnosť, že sumu v žalobcom uplatnenej výške súdy priznávajú v prípadoch zásahu práva na ochranu osobnosti spočívajúcom v porušení práva na súkromie a rodinný život, ku ktorému dochádza napr. aj v prípade ublíženia na zdraví či zverejnenia a šírenia difamujúcich skutočností, čo vzhľadom na intenzitu zásahu do osobnostného práva a následkov nemožno (zásadne) „ohodnotiť“ rovnako. Z uvedených dôvodov preto súd žalobu nad prisúdenú sumu zamietol.

31. Súd poznamenáva, že v priebehu konania neboli splnené podmienky pre zastavenie konania, pretože žalobcom uplatnený nárok, vychádzajúc z obsahu žaloby, je nárokom na náhradu škody (ujmy) podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka. V tomto kontexte súd poukazuje na konštantnú judikatúru Krajského súdu v Košiciach (por. napr. uznesenie sp. zn. 11Co/11/2020 zo dňa 22.04.2020) a uvádza, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (tu por. napr. rozsudok SD EÚ zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA). Napokon bez významu tu podľa názoru súdu nemôže byť ani to, že k správne chápaniu pojmu škoda aj súvislosti zodpovednosti za ňu v komunitárnom práve nemožno dospieť izolovane od základov, na ktorých bolo komunitárne právo budované, teda na jednej strane od právnych poriadkov tých členských štátov Európskej únie, ktorých demokratické fungovanie nebolo (na rozdiel od situácie v dnešných tzv. postsocialistických štátoch) prerušené, na druhej strane potom aj od tých historických prameňov práva na území dnešnej Slovenskej republiky (niekdajšieho Československa), o ktorých demokratickom pôvode (charaktere) nevznikol dôvod pochybovať. Pri nazeraní na problém aj z tohto uhla pohľadu potom nemožno nevidieť to, že slovenský Občiansky zákonník (zákon prijatý ešte v prostredí unitárnej Československej socialistickej republiky v roku 1964) je napriek jeho početným novelizáciám (vrátane tých po roku 1989) stále predpisom majúcom pôvod v dobe neslobody. Podstatnejšie tu však je, že základom úpravy občianskeho práva tzv. prvej republiky (Československej republiky v rokoch 1918 - 1938) sa stal dodnes v Rakúsku platný Všeobecný občiansky zákonník z roku 1811 (cisársky patent č. 946), medzi pojmi škoda a ujma nerozlišujúci (v tejto súvislosti porovnaj najmä Komentár k Obecnému zákonníku občianskému, František Rouček - Jaromír Sedláček, CODEX Bohemia 1998, V. díl, § 1293, str. 672) a takýto nedostatok rozlišovania sa týkal i niekdajšieho uhorského práva, platného v rovnakom čase na Slovensku (tu porovnaj najmä výklad o ujme utrpenej na osobnom záujme, resp. nemateriálnej škode v publikácii Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, Doc. Dr. Vladimír Fajnor a Dr. Adolf Zátarecký, HEURÉKA 1998, str. 363).

32. Výrok o trovách konania odôvodnil s poukazom na ust. § 255 ods. 1 C.s.p. majúc za to, že žalobca bol v konaní pomerne úspešný, preto mu priznal aj nárok na náhradu trov konania v rozsahu 76,70 %.

33. Proti tomuto rozsudku vo vyhovujúcom výroku v zákonnej lehote podala odvolanie žalovaná z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) C.s.p. a odvolaciemu súdu navrhla, aby rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil a žalobu zamietol. V dôvodoch odvolania vytkla súdu prvej inštancie, že sa nezaoberal jej námietkou ohľadom vecnej pôsobnosti Smernice 2003/88/ES. Rozsah pôsobnosti tejto smernice je v čl. 2 ods. 1 pozitívne vymedzený a v čl. 2 ods. 2 vymedzený negatívne. Smernica sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa spomínaná smernica na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto nemohli byť ani porušené ustanovenia tejto smernice. Štátna služba príslušníkov hasičského a záchranného zboru, vykonávajúci zásahovú činnosť spadá pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice uvedené v čl. 2 ods. 2. Táto štátna služba oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom vykazuje špecifiká. Úlohy, ktoré príslušníci hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany integrovaného záchranného systému a právnej úpravy samotného hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“. V tej súvislosti poukázala na ust. § 12 zák. č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane, § 3 ods. 1, 2 zák. č. 315/2001 Z.z., § 8 ods. 1, § 12 ods. 1 zák. č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme. Z týchto predpisov vyplýva, že hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajú zásahovú činnosť, plnia úlohy na úseku ochrany pred požiarom, na úseku civilnej ochrany obyvateľstva a predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranných činností. Práve z dôvodu týchto osobitných činností, na ktoré sa smernica nevzťahuje, nemožno spomínanú smernicu na daný prípad aplikovať. Súd nesprávne posúdil právnu otázku služobného času a služobnej pohotovosti. Gramatickým výkladom ust. zák. č. 315/2001 Z.z. dospel k záveru, že doba služobnej pohotovosti sa nezapočítava do týždenného pracovného času hasičov a v nadväznosti na to dospel k záveru, že spomínaná smernica do zákona č. 315/2001 Z.z. nebola správne transponovaná. Súd však opomenul definície uvedené v samotnej smernici. S poukazom na článok ods. 1, 2 smernice má za to, že zmysel článku 2 ods. 1 je transponovaný v 4. hlave zák. č. 315/2001 Z.z., v ust. § 85 a nasl. upravujúcich služobný čas hasičov, služobnú pohotovosť, štátnu službu, nadčas a dovolenku. Ustanovenia zák. č. 315/2001 Z.z. vykladané súdom definujú služobný čas príslušníka hasičského a záchranného zboru ako časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňuje rozvrhnúť služobný čas aj nerovnomerne a súčasne jasne definuje pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času. Z ustanovení tohto zákona jasne vyplýva, že okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť v štátnej službe vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času podľa § 91 tohto zákona a štátna služba nadčas podľa § 92 zákona. Tieto zákonné ustanovenia nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 1 spomínaného zákona) a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 2 písm. a) spomínaného zákona) a slová v § 92 ods. 1 len vystihujú časovú kontinuitu medzi výkonom štátnej služby a služobnou pohotovosťou. V oboch prípadoch je nesporné, že ide o výkon štátnej služby v rámci služobného času. Z uvedeného možno analogicky so záverom súdu v bode 15 napadnutého rozsudku argumentom a contrario vyvodiť záver transpozície Smernice. Súd prvej inštancie sa nevyporiadal so skutočnosťou, že skutkové a právne okolnosti rozhodnutia Európskeho súdneho dvora C-429/09 Fuss sú odlišné, nakoľko v danom prípade ide o mestského hasiča, ktorého výkon služby sa značne odlišuje od príslušníka Hasičského a záchranného zboru, ktorého zriaďovateľom je štát, pričom jeho príslušníci požívajú rozsiahle výhody a osobitný systém sociálneho zabezpečenia. Bolo na strane žalobcu preukázať, v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mu mohla vzniknúť škoda. Na to, aby bolo možné konštatovať, že spomínaná Smernica bola prebratá nesprávne, musí dôjsť k porovnaniu zák. č. 315/2001 Z.z. v jeho znení pred účinnosťou, ako aj po účinnosti spomínanej Smernice. Až nesprávna aplikácia Smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. Slovenská republika nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Žalovaná nie je zamestnávateľom žalobcu a ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii spomínanej Smernice podieľal. Súd sa nezaoberal námietkou nedostatku pasívnej vecnej legitímácie vznesenou vo vyjadrení žalovanej zo dňa 19.11.2020. Žalovaná (Slovenská republika) nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu

aplikáciu Smernice na pracovnoprávny vzťah žalobcu a jeho zamestnávateľa. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody musí medzi dvomi samostatnými subjektmi byť rozlíšená. Žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. Žalovanej nie je zrejmé, ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. Sám žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil škodu a jej výšku. Počas služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Rovnako tak pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“. Počas služobnej pohotovosti žalobca nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa. Nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Za takto stanovený čas dostáva žalobca pracovnú odmenu, ktorú mu zamestnávateľ kompenzuje, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícii. Žalobca navyše nevyvinul žiadnu snahu, aby k vzniku škody (ujmy) predišiel. Svojmu zamestnávateľovi neoznámil, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. že výkon služobnej pohotovosti považuje za výraznú ujmu. Súd nezdôvodnil, prečo pre žalobcu nebolo postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka a prečo ujmu na strane žalobcu považoval za závažnú.

34. Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol, aby odvolací súd v napadnutom vyhovujúcom výroku rozsudok ako vecne správny potvrdil.

35. Na základe podaného odvolania odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku ako aj konanie mu predchádzajúce podľa § 379 v spojení s § 380 C.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania postupom podľa § 385 C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

36. Odvolací súd je v prejednávanej veci toho názoru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ak pri rozhodovaní vychádzal z názoru, že žalobcovi vznikla škoda v dôsledku porušenia únieového práva nedostatočnou transpozíciou Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo dňa 4.11.2002 do slovenského právneho poriadku, ktorý následne aj správne právne posúdil, ak uložil žalovanej povinnosť nahradiť žalobcovi nemajetkovú ujmu. Ani počas odvolacieho konania nedošlo k zmene skutkového ani právneho stavu, preto odvolací súd na skutkové zistenia a na právne normy, ktoré uviedol súd prvej inštancie poukazuje a v celom rozsahu sa s nimi stotožňuje.

37. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku, ktorým bolo čiastočne čo do zaplatenia sumy 2.660,00 eur vyhovené žalobe žalobcu odvolací súd uvádza nasledovné:

38. Pokiaľ žalovaná namieta nedostatok vecnej pasívnej legitímácie, k tomu je potrebné uviesť, že z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Za splnenia zákonných predpokladov štát musí s výhradou nároku na náhradu škody, ktorá má základ priamo v práve únie, napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody sú stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách a nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy.

39. Pokiaľ teda žalobca odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, môže sa dovolávať zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu za škodu mu spôsobenú.

40. V danom prípade nebolo sporné, že žalobcovi boli rozvrhované služby spôsobom, že na 16,5 hodinovú riadnu službu služobného dňa nadväzovala určená 8, resp. 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Služobné povinnosti mu boli určované aj na čas nočných hodín v prípade, že počas služobnej pohotovosti bol vyhlásený poplach a bol vyslaný na zásah, menila sa služobná pohotovosť na prácu nadčas a žalobca strávil na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Z dôkazov predložených žalobcom vyplýva, že žalobca odpracoval za obdobie od februára 2018 do januára 2021 1 960,33 hodín, pracuje teda v priemere 56 hodín týždenne a odpracuje tak týždenne 8 hodín nad limit

stanovený právom Únie, čo pri priemernom počte týždňov 52,179 je to 417,4 hodín do roka a teda za posledné 3 roky to predstavuje 1 960,33 odpracovaných hodín.

41. Zákon č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbere v ustanovení § 85 až 94 upravuje podmienky výkonu štátnej služby so zameraním na povinný týždenný služobný čas, nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, prestávky v štátnej službe, nepretržitý odpočinok medzi služobnými dňami, dĺžka nepretržitého odpočinku v týždni, dni služobného pokoja, štátna služba nadčas, služobná pohotovosť a dovolenka. Podľa prílohy č. 4 bod 6. zákona do jeho znenia bola prebratá smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

42. Javí sa teda, že vnútroštátna právna úprava je v súlade s právom únie, avšak z výkladu pojmu „pracovný čas“ nevyplýva, aby služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, a práve v tom spočíva rozpor s právom Únie.

43. Článok 2 ods. 1 a 2 Smernice 2003/88/ES vymedzuje „pracovný čas“ ako „akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti...“ a „čas odpočinku“ ako „akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“. Rozlišovanie je podľa toho, či sa jedná o čas, ktorý je pracovným časom alebo čas, ktorý nie je pracovným časom. Normotvorca teda nestanovil žiadnu ďalšiu kategóriu pomocou ktorej by umožnil určité rozlišovanie. Súdny dvor vo svojom rozsudku vo veci C-518/15 uviedol, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice vrátane pojmov „pracovný čas“ a „čas odpočinku“. Smernica síce určuje možnosť členských štátov uplatňovať alebo prijímať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov, ale táto možnosť sa neuplatňuje na definíciu pojmov „pracovný čas“. Účelom smernice je zabezpečiť, aby sa definície v nej uvedené nemohli vykladať rôzne v závislosti od vnútroštátneho práva.

44. Vnútroštátna úprava v zákone č. 315/2001 Z.z. umožňuje zamestnávateľovi rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný (pracovný) čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Treba preto konštatovať, že žalovaná ako členský štát Európskej únie v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov, konkrétne príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, neprijala opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času stanovenej v článku 6 písm. b) smernice.

45. Vo vzťahu k pôsobnosti smernice na hasičov, teda aj na žalobcu, resp. príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, odvolací súd poukazuje na výklad uvedený v rozsudku Súdneho dvora v spojených veciach C-397/01 až C-403/01 z 5.10.2004 Pfeiffer a iní.

46. Článok 1 ods. 3 smernice definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na článok 2 Smernice 89/391/EHS. Smernica 89/391/EHS sa v zmysle článku 2 ods. 1 uplatňuje na „všetky odvetvia činnosti a to verejné aj súkromné“, ku ktorým okrem iného patria všeobecné uvedené činnosti služieb (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratíva, služby, vzdelávanie, kultúra, voľný čas atď.). Ako vyplýva z odseku 2 prvého pododseku tohto článku neuplatňuje sa uvedená smernica tam, kde sú s ňou nevyhnutné v rozpore charakteristicky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napr. v oblasti civilnej ochrany.

47. Na činnosť vykonávanú žalobcom v rámci služobného pomeru sa táto výnimka nevzťahuje. Cieľom smernice je zlepšiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov pri práci. Výnimky z pôsobnosti uvedené v článku 2 ods. 2 v prvom pododseku je potrebné vykladať zužujúco. Okrem iného článok 2 ods. 2 prvý pododsek Smernice 89/391/EHS nevylučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, a charakteristicky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedená výnimka bola prijatá len na účel zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku. Ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napr. katastrofa, pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Niet preto pochybností, že služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

48. Za nesprávne je potrebné považovať názor žalovanej, že na hasičov, ktorí sa podieľajú aj na civilnej ochrane obyvateľstva sa Smernica nemôže vzťahovať, a preto žalobcovi nemohla vzniknúť

škoda. Významom a výkladom článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES sa zaoberali viaceré rozsudky ESD, z ktorých vyplynulo, že spomínaný článok 2 ods. 2 Smernice 89/391 nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení Smernice“ (C-397/01). Činnosti, vykonávané zásahovými službami verejnej hasičskej služby (okrem prípadov výnimočných okolností) patria do rozsahu pôsobnosti Smernice 2003/88/ES, takže článok 6 písm. b) tejto Smernice bráni prekročeniu 48 hodinovej hranice stanovenej pre maximálny týždenný pracovný čas vrátane zásahových služieb.

49. Správne súd prvej inštancie dospel k záveru, že v prejednávanej veci vznikla žalobcovi nemajetková ujma, ktorú je možné posúdiť podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

50. Jedným z najvýznamnejších osobnostných práv je právo na ochranu zdravia, ktoré v Článku 40 Ústavy SR zaväzuje štát zabezpečiť jeho realizáciu predovšetkým prostredníctvom právnej úpravy materiálnych a inštitucionálnych predpokladov nevyhnutných na jeho efektívny výkon.

51. Každý má právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky (Článok 24 Všeobecnej deklarácie ľudských práv).

52. Je preto potrebné sa stotožniť so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovi nepochybne vznikla nemajetková ujma spočívajúca v porušení jeho základného osobnostného práva - práva na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, súkromia spočívajúca v porušení práva na primeranú dobu odpočinku.

53. S prihliadnutím na to, že právo na odpočinok u žalobcu bolo permanentne tri roky spätne porušované a žalobca plní v spoločnosti zodpovedné úlohy, ktoré vyžadujú nasadenie vlastného života je o to viac dôležitejšie, aby mal možnosť po práci si odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, súkromiu, rodine, resp. vykonávaniu aktivít, ktoré nemusia súvisieť ani s výkonom jeho povolania. Vychádzajúc z toho, že za obdobie (júl 2018 – január 2021) bol permanentne prekračovaný týždenný limit dovolený právom únie, je náhrada nemajetkovej ujmy predstavujúca sumu 2.660,00 eur, čo činí v prepočte na mesiac náhradu vo výške okolo 85,00 eur (2.6600,00 eur : 31 mesiacov) primeraná.

54. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd potvrdil rozsudok v jeho napadnutej vyhovujúcej časti podľa § 387 ods. 1 C.s.p. ako vecne správny.

55. Podľa § 255 ods. 1 C.s.p. súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

56. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. a úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

57. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).